

Матеріальна спадщина Молдавського князівства у Північно-Західному Причорномор'ї (кінець XIV-XVст.)

Svitlana BILIAIEVA,
[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0003-3113-7619](https://orcid.org/0000-0003-3113-7619)

Археологічні дослідження на території Північно-Західного Причорномор'я засвідчили багатоваріантність історико-культурної спадщини народів, доля яких була різними шляхами і у різні часи пов'язана з цим регіоном. Яскрава синкретична культура середньовіччя притаманна періоду піднесення Молдавського князівства XV ст., особливо до приходу османів. Кінець XIVст.- перші десятиліття XV ст. співпадає із початком масового зведення кам'яних фортець баштового типу у Причорноморському регіоні, які споруджують дві держави: Литовське і Молдавське князівства. Археологічні розкопки, зокрема фортеці у Білгороді- Дністровському, побудовані Молдавськими господарями, Дашіва (сучасний Очаків) і Тягині (Херсонщина), побудованими Великим литовським князем Вітовтом, дозволили встановити спільні риси та загальний європейський рівень фортифікаційних споруд, що відповідали вимогам захисту та розвитку артилерії. В архітектурному декорі отримують розповсюдження риси, характерні для сельджуцької культури, що мають аналогії на пам'ятках Туреччини, Криму, Азово-Чорноморського узбережжя.

У колекціях артефактів присутні і предмети холодної зброї цього часу, і вогнестрільної зброї, номенклатура якої є спільною для європейського набору засобів ведення військових дій та захисту від нападу ворогів. У матеріальному комплексі (за порівняльним вивченням артефактів) спостерігаються риси, які можливо простежити на великому просторі Північного Причорномор'я. Це і продовження попередніх тенденцій існування престижної столової кераміки сграфіто, яка генетично веде до візантійських впливів і має широке розповсюдження у Балкано-Дунайському регіоні. І розвиток власних типів молдавської етнічної кераміки, добре відомої на археологічних пам'ятках Молдови. Склад знарядь праці та побутових речей характеризує рівень ремісництва в цілому, який цілком відповідає функціональним вимогам і загальному рівню техніки і технологій того часу. Слід відзначити, що під час розко-

пок Білгород-Дністровської фортеці були знайдені монети молдавських князів, зокрема Олександра I (1400-1432 рр.), Стефана II (1433-1435 рр) та визначного молдавського князя Стефана III (1457-1504 рр.), тобто господарів епохального будівельного етапу в історії Молдови. Проте, на віддаленій на схід фортеці Великого князівства Литовського Тягині – закарбований інший, західний напрямок – Литви, Польщі, генуезької присутності за монетними та речовими знахідками. Археологічні дослідження засвідчують історико-культурну спадщину Молдови не як замкнену або відокремлену від інших культур регіону. Вона віддзеркалює сукупність досягнень етнокультурного та цивілізаційного рівня, інтеграційних процесі тогочасного євразійського простору.